

1. Carrer Sant Oleguer

L'any 1886, al n.2 principal, estava l'administració de la revista *Acracia*. El seu administrador i redactor era Salvador Peris. Els redactors feien servir pseudònims o inicials, perquè sovint eren perseguits, multats i empresonats per les seves idees.

Durant la Vaga de La Canadenca el 1919, en una fonda, va ser detingut Paulino Díez, Secretari de la Federació Local de CNT i membre del comitè de vaga.

Durant la Revolució de 1936, s'instal·là al n.10 el sindicat de l'automòbil de la CNT.

El 2 d'octubre de 1943 el comitè regional de la CNT Reformista i la Federació Local celebraren un ple anomenat "de les Planes" aquí, en el bar "Los Cuernos" on hi havia una penya taurina. Van formar part del comitè José Me Follos, Pedro Mas Valois, Puerto i els germans Carretero.

2. Carrer de la Cadena (Rambla del Raval)/Sant Pau

Una de les barricades que més es defensava (1909, 1916, 1917, 1919, etc.) era a la cantonada dels carrers de la Cadena i Sant Pau. Era coneguda com a barricada de la "bombilla" perquè just davant hi havia una escala de veïns que tenia un llum de querosè fins l'arribada de l'electricitat.

Al carrer de la Cadena n. 39 vivia Tomás Herreros Miquel, director de *Tierra y Libertad*. El diari tenia la redacció en el

mateix habitatge, fet que va provocar que pistolers de la patronal s'hi acostessin i en no trobar Herreros maltractessin la seva família.

3. Carrer Sant Jeroni (Rambla del Raval)

Al carrer Sant Jeroni n. 37 va néixer el gran dramaturg llibertari català Felip Cortiella (1871-1937), un dels impulsors del grup "Avenir". Al n. 19 va viure Àngel Pestaña amb la seva família.

4. Calle d'en Robador/Plaça Salvador Seguí

Aquí va néixer el 1917, Antonia Fontanillas Borrás, néta d'un dels condemnats a mort al Procés de Montjuïc, companya de l'historiador anarquista Diego Camacho *Abel Paz*, dona infatigable que forma part de la llegenda anarquista fins l'últim sospir a França el 2014.

Al carrer d'en Robador, per primera vegada i en clandestinitat, l'historiador uruguaià Carlos Rama treballà amb la biblioteca dels Borràs una història del moviment obrer que fou publicada a Sud-Amèrica els anys 60.

5. Passatge Bernardí Martorell/Sant Rafael

Aquest indret era un dels baluards per a la defensa de tot el barri (almenys des del 1902), una barricada on es trobaven els organitzadors de la lluita social. García Oliver explica en les seves memòries que l'exèrcit necessitava canons per desfer aquella barricada.

6. Carrer de la Cadena/Sant Rafael

El 10 de març de 1923, pistolers del Sindicat Lliure de la patronal catalana van assassinar a Salvador Seguí i van deixar malferit Francesc Comas Pagès *Perones* (morí dies després).

7. Carrer del Carmen/d'en Roig

El carrer del Carmen durant la Revolució es va dir carrer Kropotkin. Durant la Setmana Tràgica, treballava en una carboneria Ramon Clemente García, un noi deficient qui, veient arribar manifestants que traslladaven mòbies del convent de monges de Santa Margarida del carrer Bisbe Laguarda cap al Palau Moja, va decidir dur-ne una al Palau Güell (carrer Ample). La seva mestressa, però, el va

fer desistir. Va ser condemnat a mort i executat a Montjuïc simplement perquè l'Església catòlica es va sentir agredida; alguns com Leopoldo Bonafulla i altres llibertaris de l'època opinaven que s'estava preparant el camí per carregar-se a Ferrer i Guàrdia.

8. Carrer de la Cendra/ Bisbe Laguarda

Al carrer de la Cendra va néixer Ada Martí (1915-1960), militant llibertària, que durant la Revolució vivia al carrer Bisbe Laguarda n. 12. Filla d'una família nacionalista, va evolucionar fins idees anarquistes i va participar en diverses revistes llibertàries de l'època. També va publicar algunes novel·les de la col·lecció "La Novela Ideal". Donava classes particulars i també a l'Ateneu Faros. Va ser fundadora de la Federació Estudiantil de Consciències Lliures i de Dones Lliures. Es va suïcidar el 1960 a França.

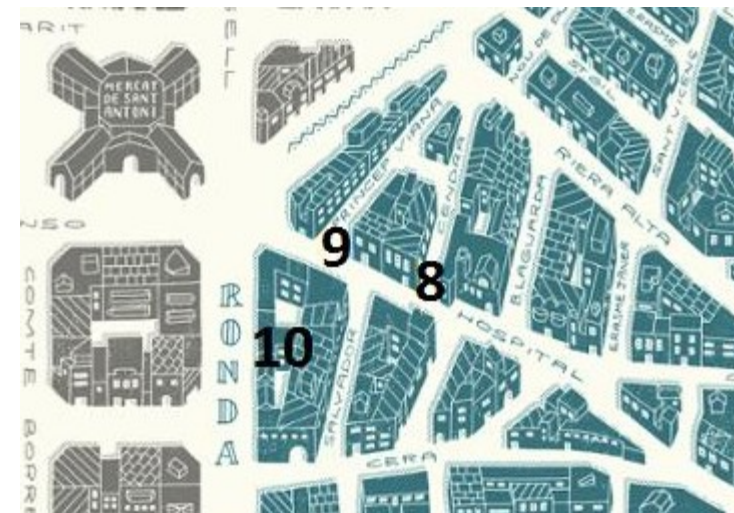
9. Carrer Príncep de Viana/Sant Antoni Abad

Fins la Guerra Civil hi havia un parell d'armeries, que eren assaltades durant les revoltes: 1902, 1909, 1919, 1936.

10. Ronda de Sant Pau

Durant la Revolució del 36, la Ronda de Sant Pau fou la Ronda Fermin Salvoecha i la de Sant Antoni, la Ronda Ricardo Mella.

El 1909 durant la Setmana Tràgica, l'edifici dels Escolapis de la Ronda de Sant Pau va ser un dels edificis eclesiàstics incendiats per homes grans, dones i sobretot joves amb

RUTA ANARQUISTA PEL RAVAT,

epicentre de l'anarquisme barceloní.
Recorregut que, des d'una de
les seves arrels, es diversifica
pel Districte V, Barri Xino,
i més enllà.

13. Carrer Reina Amàlia/Sant Pau

El carrer Sant Pau durant la Revolució fou el carrer Rafael Farga Pellicer. Reina Amàlia n. 38: futura seu de l'Ateneu Enciclopèdic Popular. L'Escola Collaso i Gil era un dels col·legis preferits per les patrulles de control durant el 36 per portar els llibres que requisaven en cases de quinta-columnistes amb la intenció de tenir una Biblioteca per als xavals del xino. Bar Ray Pay, el Bar las Banderas: lloc de trobada dels anarcosindicalistes, abans de la revolució i en la clandestinitat.

14. Carrer de l'Om

Focs dies abans de la vaga de La Canadencia el 1919, la CNT tenia un dels seus locals al carrer de l'Om n.10 principal. A aquest local es dirigia Salvador Seguí el 10 de març de 1923 perquè hi tenia una reunió amb Pere Foix per parlar del cop militar que s'estava preparant.

[10. Ronda de Sant Pau] gran energia. Un any després, els obrers havien tornat a aixecar un nou centre eclesíastic més gran. Revistes com *L'Esquella de la Torratxa* ho feren constar una mica en conya.

Aquest edifici fou ocupat el 1936 per la gent del barri, la CNT i les Joventuts Llibertàries. "Escola de Militants", "Dones Lliures", "Ateneu Faros", escola pels professors del CENU, etc. El 1938 arribà fugint el Govern de la República i hi instal·là un dels ministeris no sense un fort enfrontament entre els joves de les Joventuts Llibertàries i les forces policials.

11. Carrer de Marquès de Campo Sagrado/ Ronda de Sant Pau

Després de la mort de Tomàs Herreiros Miquel, el 22 de febrer de 1937, el carrer del Marquès de Campo Sagrado passà a portar el seu nom, perquè a la Ronda Sant Pau n. 36 (Institut Mil·là i Fontanals) estava l'impremta anarquista que ell dirigia. El 1938 quan els llibertaris van haver de deixar l'edifici dels Escolapis. Les "Dones Lliures" van okupar la finca de la cantonada Marquès de Campo Sagrado i Ronda de Sant Pau (on hi ha un estanc).

12. Plaça Folch i Torres/carrer Reina Amàlia

Presó de Dones. Fou presó només de dones a partir de 1904 quan la d'homens va passar al carrer Entença. Fou un dels centre de repressió sistemàtica del segle XIX i dels primers 40 anys del segle XX. El 21 de novembre de 1894, al patí dels Corders -avui Institut Mil·là i Fontanals- fou executat a garrot vil i en plaça publica Santiago Salvador, l'home de les bombes del Liceu; tenia 32 anys i dues filles. Joan Amades que havia crescut al barri parla d'aquelles execucions i de la repercussió que tenien.

La nostra estimada Concha Pérez va conèixer aquesta presó per dins ja que el 1935 en un intent d'assalt a una caserna va ser detinguda i empresonada per uns mesos. Durant els primers dies de la Revolució de 1936, per iniciativa de "Dones Lliures" i del Sindicat de la Construcció, es va començar a enderrocar l'edifici. En els primers anys del franquisme, encara es va utilitzar aquesta presó per descongestionar la de la Diagonal.